

Voorwoord van de schrijver

Vijftientig jaar geleden schreef ik, in een oud gebouw in Sag Harbor met een schuin lopende vloer, in de laatste zin 'de schreeuw van het lam'. Opeens drong het tot me door dat het boek af was, en daar op de bladzijde stond mijn titel. Ik voelde een steek van blijdschap en duwde me af van mijn bureau. Mijn stoel reed achteruit door de scheve kamer tot ik tegen de muur smakte. Nog steeds in de ban van de personages in het boek en met de geur van cordiet nog in het vertrek, wilde ik de namen van de mensen die me dierbaar zijn hardop uitspreken.

Een herinnering uit mijn kinderjaren drong zich op. Toen ik als klein jongetje in mijn eentje cowboytje speelde, heb ik een musje doodgeschoten. Daar stond ik tussen het onkruid naar het vogeltje te kijken, warm in mijn hand, terwijl de tranen over mijn wangen stroomden. Hoofdschuddend dacht ik aan het prille begin...

Het tijdschrift *Argosy* vroeg me ooit naar Mexico te gaan, naar de Nuevo Leon State Prison in Monterey, om een Amerikaan te interviewen die ter dood was veroordeeld voor de moord op drie jonge mensen.

Ik was drieëntwintig en na een poosje in Texas met de politie te hebben meegelopen dacht ik dat ik de wijsheid in pacht had.

De gevangene was Dykes Askew Simmons, een voormalig psychiatrische patiënt. Ik bekeek hem eens goed en zag een blanke man van halverwege de dertig, ongeveer een meter tachtig, tachtig kilo, bruin haar doorschoten met grijs. Opvallende kenmerken: een slecht uitgevoerde hazenlipcorrectie en kleine littekentjes op zijn hoofd. Hij had de ogen van een venijnige schildpad, en

hij verborg ze meestal achter een zwarte zonnebril. Simmons stelde me voor aan twee medegevangenen: een van de medewerkers van de rechtbank ten tijde van zijn rechtszaak – die in de gevangenis zat wegens het plunderen van een boedel – en een nieuwsfotograaf die was opgesloten wegens het stelen van horloges van doden en gewonden bij verkeersongevallen. De fotograaf schoof zijn mouw op en toonde de vijf horloges die hij droeg. Hij bood me voor een spotprijs een Bulova aan met een bevlekte band.

Simmons stelde me ook aan zijn vrouw voor, een aantrekkelijke verpleegster uit Ohio, die met hem was getrouwd nadat hij in de gevangenis was beland. Op zaterdagavond was hun echtelijk bezoek toegestaan en ze hadden dekens om over de voorkant van de cel te hangen voor privacy.

De vrouw had een sympathiek, kalm voorkomen, een oase in de gevangenis.

Simmons had om en nabij een jaar eerder een uitbraakpoging gedaan. Hij had een bewaker omgekocht om een deur niet op slot te doen en hem een vuurwapen te leveren. Simmons had de bewaker het geld gegeven en was naar de verboden deur gelopen, maar de bewaker had hem verraden, en de deur was op slot. De bewaker stopte het geld in zijn zak en schoot Simmons neer. Zwaar bloedend lag hij op de gebarsten aarde. Hij bloedde niet dood doordat een bijzonder vaardige gevangenisarts hem redde.

Toen ik naar Simmons' medische behandeling vroeg, deed de gevangenisdirecteur de spreekkamer van de gevangenisdokter van het slot en stelde me aan de man voor.

Dr. Salazar was een kleine, slanke man met donkerrood haar. Hij stond doodstil en had iets elegants. Hij nodigde me uit om plaats te nemen.

Het vertrek was karig gemeubileerd. We zaten op krukken. In een kast tegen de wand stonden potten voorzien van een etiket. Er waren enkele instrumenten: naald en

draad, een sterilisator, een verbandschaar met botte punten en, vreemd genoeg, een speculum.

De dokter beantwoordde mijn vragen over de schotwonden en vertelde hoe hij het bloeden had gestelpt.

Dr. Salazar zette zijn vingertoppen tegen elkaar onder zijn kin en keek me aan.

‘Meneer Harris, wat dacht u toen u naar Simmons keek?’

‘Ik probeerde uit te maken of hij beantwoordde aan de beschrijving van de moordenaar in de ooggetuigenverslagen.’

‘Hebt u zich afgezien daarvan een verdere indruk gevormd?’

‘Niet echt.’

‘Reageerde hij op uw vragen?’

‘Nou, ja, maar ik ben er niet veel wijzer van geworden. Hij was nogal gesloten. Hij heeft zijn antwoorden klaar.’

‘Kant-en-klare antwoorden op de vragen die hij verwacht. Droeg hij zijn zonnebril in de cel?’

‘Ja.’

‘Het is daar schemerig, vindt u niet?’

‘Ja.’

‘Waarom denkt u dat hij die zonnebril droeg?’

‘Misschien om zich erachter te verschuilen.’

‘Vindt u dat de zonnebril een element van symmetrie toevoegt aan zijn gezicht? Dat zijn uiterlijk erdoor verbetert?’

‘Daar heb ik niet bij nagedacht, dokter. Hij ziet eruit alsof hij behoorlijk in elkaar is geslagen, vooral zijn hoofd.’

Dr. Salazar deed zijn ogen dicht, mogelijk op zoek naar geduld, en deed ze toen weer open. Dr. Salazars ogen waren kastanjebruin met schitterende puntjes, net zonnestenen.

‘Draaide hij zijn hoofd opzij terwijl hij met u sprak, ongeveer tien graden naar links?’

‘Misschien wendde hij zijn blik af, dat doen mensen wel vaker.’

‘Vindt u Simmons lelijk? Die hazenlipcorrectie is niet bijzonder goed uitgevoerd, is het wel?’

‘Nee.’

‘Ziet u Simmons straks nog, meneer Harris?’

‘Ik geloof van wel. We hebben toestemming om buiten op het terrein foto’s te maken, bij zijn auto.’

‘Hebt u een zonnebril bij u, meneer Harris?’

‘Ja.’

‘Mag ik u aanraden om die niet op te zetten terwijl u hem ondervraagt?’

‘Waarom niet?’

‘Omdat hij daarin zijn spiegelbeeld kan zien. Gelooft u dat Simmons op school op de speelplaats is gepest omdat hij mismaakt was?’

‘Ongetwijfeld. Dat is gebruikelijk.’

De dokter leek dit amusant te vinden.

‘Ja. Gebruikelijk. Hebt u foto’s van de slachtoffers gezien, de twee jonge vrouwen en hun kleine broertje?’

‘Ja.’

‘Zou u zeggen dat het aantrekkelijke jongelui waren?’

‘Ja. Aantrekkelijke jonge mensen uit een goed gezin. Goede manieren, heb ik me laten vertellen. U wilt toch niet zeggen dat ze hem hebben gepest?’

‘Beslist niet. Maar eerdere pesterijen kunnen het iemand makkelijk maken zich in te beelden dat hij wordt gepest...’

Hij keek naar me op en zijn gezichtsuitdrukking veranderde, leek plotseling meer open te worden, als een mot die de vlek in de vorm van een uilenkop op zijn vleugels toont.

‘U bent journalist, meneer Harris. Hoe zou u dat in uw artikel beschrijven? Hoe beschrijft u de angst voor pesterij in journalistieke taal? Wat voor een pakkende kop zou u bedenken? Zoiets als “Pesten: het slachtoffer heeft levenslang!”?’

Op dat moment klopte een bewaker aan en stak zijn hoofd om de deur. ‘Dokter, de patiënten zijn er.’

Dr. Salazar stond op. ‘U zult me moeten excuseren,’ zei hij.

Ik bedankte de dokter en nodigde hem uit om me te belen als hij ooit naar Texas kwam, dan konden we samen iets gaan drinken of lunchen of zo. Achteraf kan ik me niet herinneren ook maar een zweem van ironie in zijn antwoord te hebben gehoord.

‘Dank u, meneer Harris. Dat zal ik beslist doen de volgende keer dat ik op reis ben.’

In de gang buiten zijn spreekkamer stonden twee bewakers en een verpleegster – een non uit een nabijgelegen klooster – met een kleine groep mensen uit de buurt.

Er waren zowel mannen als vrouwen in gestreken werkkleding en *huaraches* aan hun voeten, fris gewassen voor hun bezoek aan de dokter. Het waren patiënten van buiten de gevangenis, mensen die de dokter gratis behandelde.

De gevangenisdirecteur begeleidde me naar de uitgang. Ik bedankte hem voor zijn tijd en zei dat ik de hulp van de dokter bijzonder op prijs had gesteld. Ik vroeg hoe lang dr. Salazar al in de gevangenis werkte.

‘*Hombre!* Weet u dan niet wie dat is?’

‘Nee. We hebben over Simmons gesproken.’

De gevangenisdirecteur draaide zich op de stoep voor de ingang naar me om. ‘De dokter is een moordenaar. Als chirurg kon hij zijn slachtoffer in een verrassend kleine doos stouwen. Hij zal de gevangenis nooit verlaten. Hij is krankzinnig.’

‘Krankzinnig? Ik zag patiënten zijn spreekkamer binnengaan.’

De gevangenisdirecteur haalde zijn schouders op en spreidde zijn handen. ‘Tegenover de armen is hij niet krankzinnig.’

Ik ging naar huis en schreef mijn artikel over Dykes Simmons.

Het leven ging verder. Ik versloeg misdaden in andere

delen van Mexico en heb de dokter nooit meer gezien. Ondertussen meldde de vrouw van Simmons dat ze zwanger was. Naarmate de tijd verstreek nam haar omvang stukje bij beetje toe. Ergens in de laatste drie maanden tijdens een echtelijk bezoek op een zaterdag kwamen de nonnen uit het klooster om zieke gevangenen te verzorgen. De vrouw van Simmons nam innig afscheid van haar man toen de dag ten einde liep.

Toen de nonnen eerder die dag de gevangenis binnenkwamen, waren ze met zijn twaalven. Die avond liepen dertien nonnen naar buiten. Een van hen was Dykes Simmons, gekleed in het habijt en met schoenen aan die zijn vrouw onder haar positiejurk naar binnen had gesmokkeld.

Simmons vluchtte naar Texas. Een paar maanden later werd hij na een vechtpartij in Fort Worth dood aange troffen in een auto.

Dr. Salazar zat een straf van twintig jaar uit. Na zijn vrijlating ging hij naar de armste Spaanse wijk in Monterrey om bejaarden en armen medische zorg te bieden. Zijn naam is niet Salazar. Ik gun hem zijn rust.

Jaren later probeerde ik een roman te schrijven. Mijn rechercheur moest met iemand praten die een uitzonderlijk inzicht had in de geest van een misdadiger. Verdwaald in de tunnel van het werk slofte ik achter mijn rechercheur aan toen hij naar het Baltimore State Hospital ging, een psychiatrische inrichting voor krankzinnige misdadigers, om een gevangene te raadplegen. Wie denkt u dat er in de cel zat te wachten? Het was niet dr. Salazar, maar door mijn ontmoeting met dr. Salazar herkende ik Hannibal Lecter, net als hij medicus en moordenaar.

Thomas Harris
Sag Harbor, NY
mei 2013

Gedragswetenschappen, de FBI-afdeling die zich bezighoudt met seriemoorden, bevindt zich in het souterrain van het academiegebouw in Quantico. Clarice Starling kwam er met een verhit gezicht binnen. Ze kwam regelrecht van de schietbaan aan Hogan's Alley en ze had snel gelopen. Er zaten grassprietten in haar haren en haar windjack van de FBI-academie vertoonde groene vlekken omdat ze op de schietbaan tijdens een vuurgevecht bij een in scène gezette arrestatie in het gras had moeten duiken.

In het personeelskantoor was niemand aanwezig, dus maakte ze van de gelegenheid gebruik om zich voor het weerspiegelende glas van de deur een beetje toonbaar te maken. Ze wist dat ze er best goed kon uitzien zonder zich speciaal op te dirken. Haar handen roken naar kruitdamp, maar er was geen tijd ze te wassen. Crawford, het hoofd van de afdeling, had gezegd dat ze zich onmiddellijk bij hem moest melden.

Ze vond Jack Crawford in een van de rommelige kantoren. Hij was alleen en stond bij het bureau van iemand anders te telefoneren. Voor het eerst sinds een jaar had ze de kans hem eens aandachtig te bekijken. Ze schrok van wat ze zag.

Gewoonlijk zag Crawford eruit als een energieke mannetjesputter van middelbare leeftijd, iemand die zijn ingenieursopleiding waarschijnlijk had kunnen betalen door als profhonkballer te werken: een sluwe catcher die meedogenloos de thuisplaat verdedigde. Nu was hij mager, de kraag van zijn overhemd slobberde te ruim om zijn hals en hij had donkere wallen onder zijn bloeddoorlopen ogen. Iedereen die de kranten las, wist dat de afdeling Gedragswetenschappen de laatste tijd veel kritiek te verduren had. Starling hoopte dat Crawford niet aan de drank was; dat zou hem de das omdoen.

Crawford beëindigde zijn telefoongesprek met een scherp

‘Nee!’ Hij pakte haar dossier, dat hij onder zijn arm hield geklemd, en sloeg het open.

‘Starling, Clarice M.,’ zei hij. ‘Goedemorgen.’

‘Goedemorgen.’ Haar glimlach was niet meer dan beleefd.

‘Er zijn geen moeilijkheden, hoor. Ik hoop niet dat je van de oproep bent geschrokken.’

‘Nee.’ *Niet helemaal waar*, dacht Starling.

‘Je instructeurs vertellen me dat je het goed doet, dat je tot de besten van de klas hoort.’

‘Ik hoop het. Er zijn nog geen rapporten opgemaakt.’

‘Ik informeer er van tijd tot tijd naar.’

Dat verbaasde Starling. Ze had Crawford afgeschreven als een klootzak die bij het beoordelen van de rekruten met twee maten mat. Ze had speciaal agent Crawford ontmoet toen hij als gastspreker de universiteit van Virginia bezocht. Zijn voortreffelijke colleges over criminologie waren medeverantwoordelijk geweest voor haar komst naar het Bureau. Toen ze zich had gekwalificeerd voor de academie, had ze hem een briefje geschreven, maar daar had hij nooit op gereageerd. Bovendien had hij haar genegeerd tijdens de drie maanden dat ze als rekrut in Quantico haar opleiding volgde.

Clarice Starling was grootgebracht in een milieu waar mensen niet om gunsten vragen of hun vriendschap aan anderen opdringen, maar Crawfords gedrag had haar teleurgesteld, ze wist niet wat ze ervan moest denken. Nu ze hem opnieuw ontmoette, merkte ze tot haar ergernis dat ze hem ook nu weer sympathiek vond.

Er zat hem kennelijk iets dwars. Afgezien van zijn intelligentie beschikte Crawford over een bijzondere vernuftigheid die Starling het eerst had opgemerkt in de kleurencombinaties en de kwaliteit van zijn kleren, ondanks de fantasieloze richtlijnen van de FBI ten aanzien van beroepskleding. Nu zag hij er netjes uit, zij het kleurloos, alsof hij in de rui was.

‘Er is een baantje vrijgekomen en daarbij dacht ik aan

jou,' zei hij. 'Het is geen echte baan, eerder een interessante klus. Schuif Berry's spullen maar even van die stoel en ga zitten. Je hebt hier geschreven dat je na de academie meteen bij Gedragswetenschappen geplaatst wilt worden.'

'Dat klopt.'

'Je achtergrond op het gebied van strafrechtelijk onderzoek is heel behoorlijk, maar wat betreft werk in de wetshandhaving houdt het niet over. We zoeken iemand met zes jaar ervaring. Minstens.'

'Mijn vader was sheriff, dus ik ken dat bestaan.'

Crawford glimlachte flauwtjes. 'Wat je wél hebt, zijn twee hoofdvakken: psychologie en criminologie. Plus ervaring in een psychiatrische inrichting van... hoeveel zomers? Twee?'

'Twee.'

'Is je bevoegdheid als juridisch adviseur nog geldig?'

'Nog twee jaar. Ik heb dat papiertje gehaald voordat u die gastcolleges aan de universiteit van Virginia gaf, dus voordat ik besloot dit te gaan doen.'

'Je liep tegen de personeelsstop op.'

Starling knikte. 'Ik had nog geluk, ik hoorde er vroeg genoeg van om me nog te kunnen kwalificeren voor de opleiding Gerechtelijk Onderzoek. Daarna kon ik bij het lab werken tot er een plaatsje voor me vrijkwam op de academie.'

'Je schreef me over je plannen om hier te komen werken, nietwaar? Ik geloof niet dat ik je heb geantwoord... Nee, ik weet het wel zeker. Dat was nalatig van me.'

'U had vast genoeg andere dingen aan uw hoofd.'

'Ken je het bestaan van VI-CAP?'

'Ik weet dat het te maken heeft met het arrestatiebeleid bij geweldsmisdrijven. In het *Law Enforcement Bulletin* stond dat jullie bezig zijn met het opstellen van een database, maar die schijnt nog niet operationeel te zijn.'

Crawford knikte. 'We hebben een vragenlijst samengesteld, die betrekking heeft op alle ons bekende serie-

moordenaars van de laatste jaren.’ Hij overhandigde haar een dikke stapel papieren in een dunne omslag. ‘Er is een gedeelte voor rechercheurs en een gedeelte voor overlevende slachtoffers, voor zover die er zijn. Het blauwe formulier bevat vragen voor de moordenaar als die bereid is antwoord te geven, en op het roze staan vragen die de moordenaar worden gesteld ten behoeve van het gerechtelijk onderzoek. Niet alleen de antwoorden van de dader worden opgetekend, maar ook zijn reacties. Het is een enorme papierwinkel.’

Papierwinkel. Starlings eigenbelang stak de kop op en snuffelde als de scherpe neus van een jachthond. Ze rook dat er een aanbod voor een klus aankwam, vermoedelijk het invoeren van onbewerkte gegevens in een nieuw computersysteem. Geestdodend werk. Het was verleidelijk om iedere functie die ze bij Gedragswetenschappen maar kon krijgen te aanvaarden, maar ze wist wat een vrouw die als secretaresse werd geplaatst te wachten stond: die zou dat tot in lengte van dagen blijven. Ze stond voor een keus, en ze wilde verstandig kiezen.

Crawford wachtte ergens op. Ze realiseerde zich dat hij haar een vraag had gesteld en probeerde uit alle macht zich te herinneren waarover die ging.

‘Met welke tests heb je gewerkt? Minnesota Multiphasic? Rorschach?’

Nu wist ze het weer. ‘Wel met MMPI, maar nooit met Rorschach,’ antwoordde ze. ‘Ik ben bekend met de Thematic Apperception Test en ik heb kinderen de Bender Gestalt afgenomen.’

‘Raak je snel van je stuk, Starling?’

‘Tot nu toe niet.’

‘Weet je, we hebben geprobeerd alle tweeëndertig seriemoordenaars die we in hechtenis hebben te ondervragen en te testen om een database op te bouwen die bij onopgeloste zaken voor een psychologische profielschets kan zorgen. De meesten van hen hebben eraan meegewerkt, velen waarschijnlijk om indruk te maken. Ze-

venentwintig toonden zich bereidwillig. Vier zitten in een cel voor terdoodveroordeelden, in afwachting van hun hoger beroep, en hebben om begrijpelijke redenen geweigerd iets te zeggen. Maar degene die voor ons het belangrijkste is, weigert elke medewerking. Ik wil dat jij morgen met hem in de inrichting gaat praten.'

Starling voelde hoe haar borst zwol van vreugde, hoewel ook een vage angst zich van haar meester maakte. 'Om wie gaat het?'

'Dr. Hannibal Lecter, de psychiater,' zei Crawford.

Zoals altijd wanneer fatsoenlijke mensen bij elkaar waren, viel er ook nu een stilte na het noemen van die naam.

Starling keek Crawford strak aan. Ze zweeg, evenals hij.

'Hannibal de Kannibaal,' zei ze toen.

'Ja.'

'Juist... eh... nu, goed dan... Ik ben natuurlijk blij met deze kans, maar u zult ongetwijfeld begrijpen dat ik me afvraag... Waarom hebt u mij gekozen?'

'Voornamelijk omdat je beschikbaar bent,' antwoordde Crawford. 'Ik verwacht niet dat hij zal meewerken. Hij heeft dat tot nu toe geweigerd, maar het contact verliep steeds via een tussenpersoon: de directeur van de inrichting. Ik moet kunnen zeggen dat onze bevoegde ondervrager hem persoonlijk heeft bezocht en gevraagd. Daarnaast zijn er redenen die niets met jou te maken hebben. Er is niemand van deze afdeling beschikbaar om het te doen.'

'Jullie hebben natuurlijk al genoeg aan je hoofd... Bufalo Bill en die zaken in Nevada,' zei Starling.

'Precies. Het is het oude liedje: gebrek aan mankracht.'

'U had het over morgen, dus is er kennelijk haast bij. Enig verband met een lopende zaak?'

'Nee. Was het maar waar!'

'Als hij me afwijst, wilt u dan toch een psychologische evaluatie?'

'Nee. Ik barst van evaluaties waarin dr. Lecter wordt

beschreven als een ontoegankelijke patiënt. Ze zijn allemaal verschillend.’

Crawford schudde twee vitamine-C-tabletten op zijn handpalm en loste een Alka-Seltzer in water op om ze daarmee in te nemen. ‘Het is eigenlijk belachelijk. Lecter is psychiater en schrijft zelf voor psychiatrische vakbladen – opmerkelijke artikelen overigens – maar het gaat nooit over zijn eigen kleine afwijkingen. Tegenover de directeur van de inrichting heeft hij eens gedaan alsof hij wilde meewerken aan een aantal tests, waarbij hij met een bloeddrukmeter om zijn penis geweldfoto’s moest bekijken. Daarna publiceerde Lecter zijn bevindingen over Chilton, de directeur, en zette de man voor schut. Hij beantwoordt serieuze correspondentie van psychiatrie-studenten over dingen die geen verband houden met zijn zaak, meer doet hij niet. Als hij je niet te woord wil staan, hoef je alleen maar het gebruikelijke rapport te schrijven. Hoe hij eruitziet, hoe zijn cel eruitziet, wat hij doet. Een situatieschets, zal ik maar zeggen. Pas op voor de persmuskieten. Die zwermen daar in groten getale rond. Die lui schrijven liever over Lecter dan over prins Andrew.’

‘Heeft een roddelblad hem niet zelfs vijftigduizend dollar geboden voor een aantal recepten?’ vroeg Starling. ‘Ik meen me zoiets te herinneren.’

Crawford knikte. ‘Ik ben er bijna zeker van dat de *National Tattler* iemand van de psychiatrische strafinrichting heeft omgekocht en dat die waarschijnlijk van je komst op de hoogte wordt gesteld zodra ik de afspraak heb gemaakt.’ Hij boog zich naar haar toe tot zijn gezicht nog maar een halve meter van het hare was verwijderd. Ze zag hoe zijn ovaalvormige brillenglazen de wallen onder zijn ogen verdoezelde. Hij had nog niet zo lang geleden met Listerine gegorgeld. ‘Nu dan. Ik wil je volle aandacht, Starling. Luister je naar me?’

‘Jazeker.’

‘Wees heel voorzichtig met Hannibal Lecter. Dr. Chil-

ton, de directeur van de inrichting, zal je vertellen hoe je fysiek moet handelen in Lecters bijzijn. Wijk daar niet van af. *Wijk daar in elk geval geen jota van af!* Als Lecter iets tegen je zegt – en dat is nog maar de vraag – zal hij dat alleen maar doen om iets over jou te weten te komen. Het is het soort nieuwsgierigheid waarmee een slang naar een vogelnest loert. We weten allebei dat ondervragen een kwestie is van geven en nemen, maar zorg ervoor dat je hem geen specifieke dingen over jezelf vertelt. Hij mag zich geen persoonlijke gegevens van jou eigen maken. Je weet wat hij met Will Graham heeft gedaan!

‘Ik heb erover gelezen nadat het was gebeurd.’

‘Hij heeft Wills ingewanden met een stanleymes uit zijn lijf gesneden toen Will hem het vuur te na aan de schenen legde. Het is een wonder dat Will nog leeft. Herinner je je de Rode Draak? Lecter heeft ervoor gezorgd dat Francis Dolarhyde Will en zijn gezin te grazen nam. Dankzij Lecter ziet Wills gezicht er verdomme uit als een Picasso. En in de inrichting heeft hij een verpleegster aan flarden gescheurd. Doe je werk, maar vergeet geen seconde wat hij is.’

‘En wat is hij? Weet u dat?’

‘In ieder geval een monster. Wat hij nog meer is, kan geen mens met zekerheid zeggen. Misschien kun jij dat ontdekken. Mijn keus is niet zomaar op jou gevallen, Starling. Je hebt me tijdens mijn gastcolleges aan de universiteit van Virginia een aantal interessante vragen gesteld. De directeur zal jouw oorspronkelijke rapport inzien, met jouw naam eronder, mits dat duidelijk en overzichtelijk is. Dat maak ik uit. En ik moet het uiterlijk zondagmorgen om negen uur in mijn bezit hebben. Nou dan, Starling, ga aan de slag zoals ik je heb gezegd.’

Crawford keek haar glimlachend aan, maar in zijn ogen stond geen enkele uitdrukking te lezen.

Dr. Frederick Chilton, achtenvijftig jaar oud en hoofd van de staatsinrichting voor crimineel gestoorden te Baltimore, beschikt over een langwerpige groot bureau waarop zich geen harde of scherpe voorwerpen bevinden. Sommige personeelsleden noemen het 'de slotgracht', maar andere medewerkers begrijpen niet wat daarmee wordt bedoeld. Toen Starling zijn kantoor binnenkwam, bleef dr. Chilton achter zijn bureau zitten.

'We hebben hier veel politiemensen gehad, maar ik kan me niet herinneren dat er een bij was met zo'n aantrekkelijk uiterlijk als dat van u,' zei Chilton zonder op te staan.

Starling wist onmiddellijk dat de glans op zijn uitgestoken hand afkomstig was van de lanoline in zijn haar. Ze liet zijn hand los voordat hij de zijne terugtrok.

'Het is toch juffrouw Sterling, nietwaar?'

'Starling, dr. Chilton. Met een *a*. Bedankt dat u me wilde ontvangen.'

'Dus de FBI doet een beroep op de vrouwtjes. Net als iedereen, haha!' Zijn woorden gingen ook nu weer vergezeld van een grijns die zijn tanden, geel van de nicotine, ontblootte.

'Het Bureau maakt vorderingen, dr. Chilton. Zonder enige twijfel.'

'Blijft u meerdere dagen in Baltimore? Als u de stad kent, kunt u het hier net zo aangenaam hebben als in Washington of New York.'

Ze wendde haar blik af om zijn grijns niet te hoeven zien en wist op hetzelfde moment dat hij haar afkeer had opgemerkt. 'Ik ben ervan overtuigd dat het een geweldige stad is, maar ik heb instructies dr. Lecter te bezoeken en vanmiddag terug te keren om verslag uit te brengen.'

'Kan ik u in Washington bellen voor een tweede bezoek? Later?'

‘Natuurlijk. Attent van u om daaraan te denken. Speciaal agent Jack Crawford heeft de leiding over dit project. U kunt me altijd via hem bereiken.’

‘Begrepen,’ zei Chilton. Zijn wangen, die rode vlekken vertoonden, vloekten met het onwaarschijnlijke roodbruin van zijn haardos. ‘Mag ik uw legitimatie even zien?’ Hij liet haar staan terwijl hij op zijn gemak haar identiteitsbewijs bestudeerde. Toen hij daarmee klaar was, gaf hij het aan haar terug en stond op. ‘Dit is zo gepiept. Komt u maar mee.’

‘Ik heb begrepen dat u me instructies zou geven, dr. Chilton,’ zei Starling.

‘Dat kan ik onderweg wel doen.’ Hij liep om zijn bureau heen en keek ondertussen op zijn horloge. ‘Ik heb over een halfuur een lunchafspraak.’

Verdomme, ze had hem beter, sneller moeten inschatten. Misschien was hij minder stom dan hij eruitzag en wist hij dingen waar ze iets aan zou hebben. Voor deze ene keer had ze best even mooi weer kunnen spelen, ook al was dat niet haar sterkste punt.

‘Dr. Chilton, op dit moment heb ik een afspraak met u. Die is speciaal gemaakt op een tijdstip dat u goed uitkwam, opdat u voldoende tijd voor me zou hebben. Tijdens het vraaggesprek kunnen zich allerlei dingen voordoen, zodat het wellicht noodzakelijk is dat ik op de hoogte ben van bepaalde reacties die hij kan vertonen.’

‘Ach, dat betwijfel ik sterk. O, ik moet nog even telefoneren voordat we gaan. Ik zie u straks wel bij het administratiekantoor.’

‘Ik wil mijn jas en mijn paraplu graag hier laten.’

‘Buiten,’ zei Chilton. ‘Geef ze maar aan Alan, bij de administratie. Hij bergt ze wel voor u op.’

Alan droeg een pyjama-achtig gewaad, zoals aan alle gevangenen werd verstrekt. Hij stond asbakken schoon te vegen met de slip van zijn hemd. Terwijl hij Starlings jas aanpakte, liet hij zijn tong langs de binnenkant van zijn wang rollen.

‘Dank je,’ zei ze.

‘Het is me meer dan een genoegen. Hoe vaak schijft jij?’ vroeg Alan.

‘Wat zeg je?’

‘Komt het er la-a-a-a-nnng uit?’

‘Ik hang mijn jas zelf wel ergens op.’

‘Er zit jou niets in de weg... Je kunt bukken en zien dat het eruit komt, kijken of de kleur verandert wanneer het met de lucht in aanraking komt. Doe jij dat? Vind je dan dat het net lijkt of je een dikke bruine staart hebt?’ Hij wilde de jas niet loslaten.

‘Dr. Chilton heeft gezegd dat je onmiddellijk naar zijn kantoor moet komen,’ zei Starling.

‘Nee, dat is niet waar,’ klonk de stem van dr. Chilton.

‘Hang die jas in de kast, Alan, en haal hem er niet uit wanneer we weg zijn. Toe, vooruit. Ik had eerst een meisje voor hele dagen op kantoor, maar die ben ik door de personeelsinkrimpingen kwijtgeraakt. Nu komt het meisje dat u binnenliet hier drie uur per dag typen, en dan heb ik Alan nog. Waar zijn alle administratieve medewerksters toch gebleven, juffrouw Starling?’ Zijn brillenglazen glinsterden haar fel tegemoet. ‘Bent u gewapend?’

‘Nee, ik ben niet gewapend.’

‘Mag ik even in uw handtas en in uw aktetas kijken?’

‘U hebt mijn introductiebrieven gezien.’

‘En daarin staat dat u nog in opleiding bent. Kom, wees zo goed me uw spullen te laten controleren.’

Clarice Starling kromp ineen toen de eerste zware stalen hekken met veel geratel achter haar werden gesloten en vergrendeld. Chilton liep een paar passen voor haar uit door de groene gang. Er hing een geur van lysol en in de verte klonken geluiden van deuren die werden dichtgeslagen. Starling was kwaad op zichzelf omdat ze Chilton had toegestaan in haar hand- en aktetas te snuffelen en ze probeerde uit alle macht haar woede te

onderdrukken en zich te concentreren. Dat lukte haar ten slotte. Ze voelde dat ze langzamerhand haar zelfbeheersing weer terugvond.

‘Lecter is een behoorlijke lastpost,’ zei Chilton over zijn schouder. ‘Het kost een oppasser minstens tien minuten per dag om de nietjes te verwijderen uit de publicaties die hij ontvangt. We hebben geprobeerd zijn abonnementen op te zeggen of te beperken, maar hij heeft schriftelijk bij Justitie geprotesteerd en het gerechtshof heeft onze verzoeken van de hand gewezen. Vroeger ontving hij altijd veel privé-post. Dat is gelukkig verminderd sinds andere monsters hem in de pers naar de achtergrond hebben verdrongen. Het heeft er een tijdje op geleken alsof iedere student in de psychologie iets over Lecter in zijn proefschrift wilde verwerken. De medische vakbladen publiceren nog steeds zijn artikelen, maar dat gebeurt alleen omdat zijn naam gevoelens van sensatie opwekt en daardoor de aandacht trekt.’

‘Zijn verhandeling over de ziekelijke hang naar veelvuldige chirurgische ingrepen in de *Journal of Clinical Psychiatry* was anders wel goed, vond ik,’ merkte Starling op.

‘O, vond u dat? Nou, wij hebben geprobeerd Lecter te bestuderen. We zagen het als een kans om aan essentiële gegevens te komen. Het gebeurt zo zelden dat je er een levend te pakken krijgt.’

‘Een levend wat?’

‘Een echte sociopaat, want dat is hij kennelijk. Maar hij is ondoorgrondelijk, veel te geraffineerd voor de standaardtesten. En hij haat ons uit de grond van zijn hart. Hij denkt dat ik zijn Nemesis ben. Crawford is wel slim om u op Lecter af te sturen, nietwaar?’

‘Hoe bedoelt u dat, dr. Chilton?’

‘Een jonge vrouw om hem “op te geilen”. Zo noemen jullie dat toch? Ik geloof dat Lecter al een paar jaar geen vrouw meer heeft gezien, tenzij hij een glimp heeft opgevangen van een van de schoonmaaksters. Over het al-

gemeen laten we daar geen vrouwen toe. Ze veroorzaken alleen maar moeilijkheden.'

Val dood, Chilton! 'Ik ben cum laude afgestudeerd aan de universiteit van Virginia, dr. Chilton. Niet bepaald een kleuterschool.'

'Dan kunt u zich vast nog wel de regels herinneren: steek uw handen niet door de tralies, raak de tralies niet aan. U geeft hem niets anders dan zacht papier. Geen pen- nen, geen potloden. Hij krijgt van tijd tot tijd zijn eigen viltstiften. Het papier dat u hem toeschuift, mag geen nietjes, paperclips of spelden bevatten. Voorwerpen worden hem alleen gegeven via de schuiflade voor zijn eten en hij moet ze óp dezelfde manier weer teruggeven. Geen uitzonderingen! Pak niets aan van wat hij u door de tralies toesteekt. Begrepen?'

'Begrepen.'

Inmiddels waren ze nog twee andere hekken gepasseerd en hadden het daglicht achter zich gelaten. Ze liepen de afdelingen waar de gevangenen samen tijd konden doorbrengen voorbij en bevonden zich nu in het lager gelegen gedeelte van de inrichting, waar geen ramen waren en onderling contact onmogelijk was. De lampen in de gang waren afgedekt met stevige roosters, net als de lampen in de machinekamers van schepen. Onder een zo'n lamp bleef dr. Chilton staan. Toen het geluid van hun voetstappen verstomde, hoorde Starling ergens achter de muur een schorre stem, rauw van het schreeuwen.

'Lector verlaat zijn cel nooit zonder een dwangbuis en een muilkorf,' zei Chilton. 'Ik zal u vertellen waarom. Nadat hij in hechtenis was genomen, heeft hij zich een jaar lang voorbeeldig en meegaand gedragen. Daardoor verslaptte de bewaking rond zijn persoon. U moet goed begrijpen dat dit gebeurde onder de leiding van de vorige directeur. Op de middag van 8 juli 1976 klaagde hij over pijn in zijn borst en werd hij naar de ziekenafdeling gebracht. Zijn dwangbuis werd verwijderd om een electrocardiogram te kunnen maken. Toen de verpleeg-

ster zich over hem heen boog, heeft hij dit met haar gedaan.' Chilton overhandigde Starling een beduimelde foto. 'De artsen hebben één van haar ogen kunnen redden. Lecter was de hele tijd aangesloten op de monitors. Hij heeft haar kaak gebroken om bij haar tong te kunnen komen. Zijn polsslagen is geen moment boven de vijftientachtig gestegen, zelfs niet toen hij de tong verslond.' Starling wist niet wat erger was: de foto of de gretige blik waarmee Chilton haar reactie gadesloeg. Zijn ogen deden haar denken aan een dorstige kip, die de tranen van haar wangen wilde pikken.

'Hij zit hier,' zei Chilton. Hij drukte op een knop naast een paar zware dubbele deuren met veiligheidsglas. Een forse bewaker liet hen binnen in de achterliggende afdeling.

Starling nam een moeilijk besluit en bleef precies in de deuropening staan. 'Dr. Chilton, we hebben deze testresultaten hard nodig. Als dr. Lecter het gevoel heeft dat u zijn vijand bent en hij u haat, zoals u zelf net zei, bereiken we misschien meer als ik hem alleen en op mijn eigen manier benader. Wat vindt u daarvan?'

Chiltons wangen vertrokken krampachtig. 'Geen enkel bezwaar, hoor. Had dat maar gezegd toen we nog in mijn kantoor waren. Dan had ik me de tijd kunnen besparen en u door een bewaker laten vergezellen.'

'Als u me eerder over de details had ingelicht, had ik dat wel gedaan.'

'Ik verwacht niet dat ik u nog zal zien, juffrouw Starling. Barney, laat iemand komen om haar naar buiten te begeleiden zodra ze klaar is met Lecter.' Chilton vertrok zonder haar nog een blik waardig te keuren.

Nu was er alleen nog de grote onbewogen bewaker, met achter hem de geruisloze klok en de met stevig gaas afgesloten kast waarin zich traangas, dwangbuizen, muilkorven en een verdovingspistool bevonden. Op een wandrek lag een langwerpige stang met een U-vormig uiteinde om lastige gevangenen tegen de muur te pinnen.